

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΟΙ Κ. Κ.

Π. ΖΑΧΑΡΙΑΣ, Κ. ΚΤΕΝΑΣ, Γ. ΡΑΖΕΛΟΣ, Ν. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ,
Γ. ΣΑΡΡΟΠΟΥΛΟΣ, Δ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΑΘΗΝΑΙ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1912

ΑΡΙΘ. 7.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις ἐπὶ τῶν ἐγερωθεισῶν διαφορῶν κατὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ Σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν - Λαρίσης - Συνόρων μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἑταιρείας τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων ὑπὸ Λουδοβίκου Σβέριγκ καὶ Ἡλία Ι. Ἀγγελοπούλου.

Ἔργα ἀποσβέσεως τοῦ χειμάρρου Λεωνιδίου ὑπὸ Ἀγγ. Γκίνη.

Ἡ ΔΙΑΙΤΗΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΓΕΡΘΕΙΣΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΝ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΑΘΗΝΩΝ — ΛΑΡΙΣΗΣ — ΣΥΝΟΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ

ὑπο

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΣΒΕΡΙΓΚ

καὶ

ΗΛΙΑ Ι. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

Συνέχεια

1ον

Ἀπαλλοτριώσεις. Βραδύτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν γηπέδων.

Τὸ ἄρθρον 8ον τῆς συμβάσεως ὁρίζει ὅτι τὰ διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου γηπέδα δέον νὰ παραδίδωνται τῇ ἀναδόχῳ Ἑταιρείᾳ ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῶν σχετικῶν διαγραμμάτων ἀπαλλοτριώσεως. Διὰ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ Ἑταιρεία ζητεῖ ἀποζημίωσιν δρ. 128,284.

Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν διαιτητῶν ἡ ἀπαλλοτριώσεις τῶν γηπέδων ἐγένετο συμφῶνως πρὸς

τὰ ἐν τῇ συμβάσει, πλὴν ὀλίγων τινῶν ἐξαιρέσεων.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει οἱ διαιτηταὶ ἀπεφάσισαν κατ' ἀρχὴν, νὰ μὴ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ἀπαιτήσεις τῆς Ἑταιρείας στηριζόμενας ἐπὶ παραβάσεων ὠρισμένων διατάξεων τῆς συμβάσεως ἢ τῶν συγγραφῶν εἰμὴ ἐφ' ὅσον αἱ παραβάσεις αὗται προεκάλεσαν ζημίας ἄς οὗτοι θὰ ἐκτιμήσωσιν. Παρόμοιαι ἄλλως τε ἀνωμαλῖαι συνηθέστατα παρουσιάζονται εἰς τοιαύτης φύσεως μεγάλας ἐπιχειρήσεις.

Οἱ διαιτηταὶ, ἐν λεπτομερείᾳ ἐξετάζοντες τὰ τῆς πρώτης ταύτης ἀπαιτήσεως τῆς Ἑταιρείας καταλήγουσιν εἰς τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα.

Α. Διὰ τὸν παραλιακὸν σταθμὸν Πειραιῶς οἱ διαιτηταὶ ἀπορρίπτουσι τὴν αἰτουμένην ἀποζημίωσιν, καθόσον τὰ αἰτηθέντα γήπεδα παρεδόθησαν μὲν ὑπὸ τοῦ δημοσίου βραδύτερον τῆς ὀριζόμενης προθεσμίας, ἀλλὰ ἡ Ἑταιρεία διέθετε πλείστα ἄλλα πέριξ γήπεδα ἔνθα θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς διὰ τὸ ἔργον ἀπαιτούμενους ὀγκολίθους.

Β. Διὰ τὸν σταθμὸν Ἀθηνῶν οἱ διαιτηταὶ δὲν ἀποδέχονται τὴν αἰτουμένην ἀποζημίωσιν εὐρίσκοντες ὅτι αἱ μικρᾶς σημασίας ἀπαλλοτριώσεις ἐβράδυναν μὲν ἐν μέρει, δὲν ἐπροξένησαν ὅμως ἀξίαν λόγου ζημίαν.

Γ. Διὰ τὸ ἐρματωρχεῖον Μενιδίου ἐπίσης οἱ διαιτηταὶ ἀπορρίπτουσι τὴν αἰτουμένην ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀποζημίωσιν εὐρίσκοντες τὰ ὑπ' αὐτῆς προβαλλόμενα ἐπιχειρήματα ἀδικαιολόγητα, κατόπιν τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος δοθέντων ὑπὸ τῆ Κυβερνήσεως ἐξηγήσεων.

Δ. Λατομεῖα. Οἱ διαιτηταὶ καθορίζουσι ἀποζημίωσιν δρ. 3,500 διὰ τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς παραδόσεως τῶν λατομείων Γυναικοκάστρου ἀναγνωρίζοντες ὅτι ἡ βραδύτης αὕτη ἠνάγκασε

τὴν Ἑταιρείαν νὰ προμηθευθῆ τὰ ἀναγκαίουῦντα αὐτῆς ὑλικά ἐκ λατομείων εὐρισκομένων εἰς μεγαλειτέρας ἀποστάσεις.

Τὰς ἄλλας ἀπαιτήσεις τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν βραδύτητα περὶ τὴν παράδοσιν ἄλλων λατομείων ἀπορρίπτουσι οἱ διαιτηταὶ μὴ εὐρίσκοντες ταύτας δεδικοιολογημένας.

Ε. Σταθμὸς Λαρίσης. Ἀπορρίπτεται ἡ αἰτισηὶς πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα τῆς μὴ ἐγκαιροῦ παραδόσεως τῶν δύο οἰκίσκων καὶ μιᾶς ἀσβεστοκαμίνου εὐρισκομένων ἐντὸς τοῦ χώρου ὃν θὰ κατελάμβανε ὁ ὀριστικὸς σταθμὸς Λαρίσης, καθόσον κατὰ τὴν γνώμην τῶν διαιτητῶν ἡ ἐπιβράδυνσις αὐτῆ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ αἰσθητὴν ζημίαν εἰς τὴν Ἑταιρείαν. Ἐξάγεται ἄλλως τε ἐκ τῆς ἀντεκθέσεως τῆς Κυβερνήσεως ὅτι τὰ ὑποβληθέντα αὐτῇ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας σχέδια ἀπαλλοτριώσεως ἦσαν ἐσφαλμένα καὶ ἐπομένως διὰ τὴν βραδύτητα ἐν τῇ ἀπαλλοτριώσει δὲν εὐθύνεται μόνον ἡ Κυβέρνησις ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑταιρεία.

Ζ. Τμῆμα Λαρίσης-Συνόρων. Οἱ διαιτηταὶ ἀπορρίπτουσι τὴν αἰτουμένην ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀποζημίωσιν διὰ τὴν ἐπὶ ἓνα μῆνα καθυστέρησιν τῆς παραδόσεως γηπέδων τοῦ τμήματος ταύτης τῆς γραμμῆς, κρίνοντες, ὅτι συμμετέχει ἡ Ἑταιρεία τῆς εὐθύνης διὰ τὴν ἐν λόγῳ ἐπιβράδυνσιν τῶν ἀπαλλοτριώσεων.

20v

*Βραδύτης ἐν τῇ παραδόσει
τῶν ὀφειλομένων ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως
ὕλικῶν.*

Ἡ Ἑταιρεία διαμαρτύρεται διὰ τὴν βραδύτητα ἐν τῇ παραδόσει τῶν ὑλικῶν παρὰ τὸ ἄρθρον 12 τῆς συμβάσεως.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ὀρίζει ὅτι :

« Διάρκεια τῶν ἔργων.

« Τῶν ἔργων τούτων γεννήσεται ἑναρξίς ἐντὸς δύο μηνῶν ἀφ' ἧς στιγμῆς, τῆς συμβάσεως καθισταμένης πρότερον ὀριστικῆς διὰ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ διὰ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, ἡ Ἑταιρεία τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηοδρομῶν συσταθῆ καθ' ὃν τρόπον ὀρίσθη ἐν τῷ ἄρθρῳ δευτέρῳ, ἐὰν ἡ ἀνάδοχος Ἑταιρεία ἔλαβε κανονικῶς εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῆς τμῆμα πρὸς τμῆμα, τὰ ἐκτελεσθέντα ἔργα, τὰ ὑπάρχοντα ὑλικά, ὡς τοῦτο καθορίζεται ἐν τῷ ἄρθρῳ 77 τῆς συγγραφῆς, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ ἀναγκαῖα γῆπεδα διὰ τὴν συντέλεσιν τῆς γραμμῆς καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς, διὰ τὰς ὑδρεύσεις κλπ. Ἀπὸ τῆς στιγ-

μῆς ταύτης τὰ ἔργα δέον νὰ συντελεσθῶσιν, ὃ δὲ σιδηρόδρομος νὰ παραδοθῆ εἰς ἐκμετάλλευσιν κατὰ τὰς ἐφεξῆς ὀριζόμενας προθεσμίας κλπ.».

Ἐν τούτοις ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Ἑταιρείας ἦτις παρατίθεται ἐν τῇ διαιτητικῇ ἀποφάσει, ἀποδεικνύεται ὅτι εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δὲν ἀπέδωκεν αὐτῇ μεγάλην σημασίαν εἰς τὴν παράδοσιν τῶν ὑλικῶν.

Ἐν τούτοις καίτοι ὑπάρχει ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολή, ἡ Κυβέρνησις θὰ ἦτο ὑπεύθυνος διὰ βραδύτητας ἐπιζημίους εἰς τὴν Ἑταιρείαν, ἐὰν πράγματι ἀπεδεικνύοντο τοιαῦτα, Αἱ βραδύτητες ὅμως ἐν συνόλῳ ἐν τῇ παραδόσει τῶν ὑλικῶν, αἱ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀναφερόμεναι, δὲν ἦσαν μεγάλης σημασίας.

Ἡ βραδύτης ἐξ ἄλλου εἰς τὴν παράδοσιν τῶν παλαιῶν σιδηροτροχιῶν δὲν δύναται ἐπίσης, κατὰ τὴν γνώμην τῶν διαιτητῶν νὰ τροποποιήσῃ τὰς ὀριζόμενας προθεσμίας διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου.

Ἐν συμπεράσματι, οἱ διαιτηταί, θεωροῦσι τὰς ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἀναφερομένας βραδύτητας τῆς Κυβερνήσεως, ὡς συνήθεις ἐν τοιαύταις μεγάλαις ἐπιχειρήσεσι, καὶ μὴ δυναμένας νὰ δικαιολογήσωσιν αἴτησιν πρὸς ἀποζημίωσιν, ἀφοῦ μάλιστα τοιαύτη ἀπαίτησις δὲν διετυπώθη κατὰ τρόπον σαφῆ ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, ἦτις περιορίσθη μόνον νὰ τὴν συμπεριλάβῃ ἄοριστῶς ἐν τῇ αἰτήσει γενικῆς ἀποζημίωσης.

30v

*Τῶν ὑλικῶν ὁ χειρισμὸς
(manutention)*

Ἡ Ἑταιρεία ἐπικαλεῖται τὸ ἄρθρον 11 τῆς συμβάσεως κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ τροχαῖον ἢ μὴ ὑλικόν, τὸ ἀναγραφόμενον ἐν τῷ ἄρθρῳ 77 τῆς συγγραφῆς, ἔδει νὰ παραδοθῆ τῇ Ἑταιρείᾳ ἐλεύθερον παντὸς βάρους. Ζητεῖ ἐπομένως ἀποζημίωσιν διὰ τὰς δαπάνας εἰς ἃς ὑπεβλήθη εἴτε πρὸς ἀπομάκρυνσιν ὑλικῶν ἐκ τῆς γραμμῆς εἴτε πρὸς διαλογὴν τῶν χρησιμοποιούμενων σιδηροτροχιῶν.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸ πρῶτον, οἱ διαιτηταὶ θεωροῦσι τὸ γεγονός ἀνάξιον προσοχῆς προκειμένου περὶ τόσῳ μεγάλῃ ἐπιχειρήσεως. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν διαλογὴν τῶν σιδηροτροχιῶν, ἐπιδικάζουσιν οὗτοι ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας ἀποζημίωσιν δραχμῶν 1000, εὐρίσκοντες ἀπαράδεκτον τὸ προβαλλόμενον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπιχειρήμα καθ' ὃ ἡ ἔννοια τοῦ ἐν ἄρθρῳ 11 τῆς συμβάσεως «ἐλεύθερον παντὸς

βάρους· εἶνε ὅτι οὐδὲν κώλυμα θὰ παρεμβληθῆ ἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ δικαίωματος τῆς ἰδιοκτησίας καὶ ὄχι ὅτι θὰ εἶναι ἐλεύθερα δαπάνης ἢ ἐξόδων.

4ον

Βραδύτητες κατὰ τὴν ἔγκρισιν τῶν ὑποβαλλομένων διαγραμμάτων.

Ἡ Ἐταιρεία ζητεῖ ἀποζημίωσιν δρ. 105.000 διὰ βραδύτητας ἐν τῇ ἔγκρισει τῶν μελετῶν, παρὰ τὸ ἄρθρον 10 τῆς συμβάσεως, καὶ δ' ἡ Κυβέρνησις εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐγκρίνῃ ἢ νὰ τροποποιήσῃ τὰς ἐκάστοτε ὑποβαλλόμενας ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας μελέτας τῶν ἔργων ἐν τὸς δύο μηνῶν κατ' ἀνώτατον ὄρον ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς αὐτῶν. Ἄλλως θὰ θεωρῶνται ἐγκυκλιμῆναι ἐὰν μὴ ἐντὸς τῆς ἄνω προθεσμίας κοινοποιηθῆ ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως.

Οἱ διατιηταὶ παρατηροῦσιν ὅτι μικρὸς ὑπῆρξεν ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων βραδυτήτων καὶ ἐντεῦθεν μὴ ἀποχρώντως δεδικαιολογημένη ἡ ἔνεκα τούτων αἰτουμένη ἀποζημίωσις. Μένει ὅμως νὰ ἐξετασθῆ ἐὰν εἰς περιστάσεις τινὰς ἡ Ἐταιρεία ὑπέστη ζημίαν ἐκ τούτων δικαιολογοῦσαν ἀποζημιώσεις.

Ἡ Κυβέρνησις ἰσχυρίζεται, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τῆς συμβάσεως ἡ Ἐταιρεία δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ ἐγείρῃ αξιώσεις εἰς ἀποζημίωσιν, καθόσον ἠδύνατο, ἐν περιπτώσει βραδύτητος κατὰ τὴν ἔγκρισιν τῶν ὑποβαλλομένων μελετῶν, νὰ θεωρήσῃ ταύτας ὡς ἐγκυκλιμῆνας καὶ προβῆ εἰς ἐφαρμογὴν αὐτῶν.

Οἱ διατιηταὶ δὲν δύνανται νὰ συμμερισθῶσι τὴν γνώμην ταύτην τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἐκτέλεσις ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἔργου μὴ ἐγκριθέντος ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως θὰ παρουσίαζε τὸν κίνδυνον νὰ εὐρεθῆ αὕτη πρὸ πολλῶν δυσχερειῶν παρεμβαλλομένων ὑπὸ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἐλέγχου, ὅς ὄφειλεν ἡ Ἐταιρεία νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν πρὶν προβῆ εἰς τοιαύτην ἐκτέλεσιν. Εἶχε λοιπὸν ἡ Ἐταιρεία μέγα συμφέρον νὰ ἀναμένῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἐλέγχου, πρὸ πάσης ἐκτελέσεως. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν διατιητῶν, ἡ Κυβέρνησις εἶνε ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν τοιαύτην παρὰ τὴν σύμβασιν βραδύτητα, καὶ ἡ Ἐταιρεία δικαιούται εἰς ἀποζημίωσιν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καθ' ἣν τοιαύτη βραδύτης ἤθελε τῇ προξενήσει ζημίαν.

Ἐν τῇ ἐξέτασει τῶν διαφόρων περιπτώσεων τοιούτων βραδυτήτων, δι' ἃς εἰδικῶς παραπονεῖται ἡ Ἐταιρεία, οἱ διατιηταὶ ἀποφαίνονται ὅτι:

Α'. Διὰ τὴν γέφυραν τοῦ Κηφισσοῦ, δι' οὗς λεπτομερέστερον ἀναφέρουσιν ἐν τῇ διατιητικῇ

αὐτῶν ἀποφάσει λόγους, ἡ ἐπελθοῦσα βραδύτης 11 ἡμερῶν εἶνε ἀσήμαντος καὶ ἀπορρίπτουσι τὴν αἰτουμένην ἀποζημίωσιν.

Β'. Διὰ τὴν παραλιακὴν γραμμὴν Στυλίδος, θεωροῦσιν ἐξ ἴσου ὑπεύθυνα διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν βραδύτητα ἀμφότερα τὰ μέρη, δι' οὗς λόγους λεπτομερῶς ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῶν ἀναφέρουσιν, καὶ ἐπομένως ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπιδικάσωσιν ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας ἀποζημιώσιν τόσῳ μᾶλλον καθόσον ἡ Ἐταιρεία δὲν προσκομίζει σαφῆ ἐκτίμησιν τῆς ζημίας ἣν λέγει ὅτι ὑπέστη.

Γ'. Διὰ τὴν ἐναλλακτικὴν γραμμὴν, δὲν εὐρίσκουσι δεδικαιολογημένην τὴν αἰτουμένην ἀποζημίωσιν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας φρονούντες, ὅτι τὴν εὐθύνην τῆς βραδύτητος ταύτης φέρει ἡ ἴδια Ἐταιρεία ἣτις ἀναποφάσιτος ἀνέβαλεν ἐνίοτε ἐπὶ πολὺ ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς προτάσεις τῆς Κυβερνήσεως.

Δ'. Διὰ τὸ τμήμα Λαρίσης-Συνόρων, ἀπορρίπτουσι ἐπίσης τὴν αἰτουμένην ἀποζημίωσιν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας, καθόσον ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας ὅτι κατόπιν συνεννοήσεως ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῶν δύο μερῶν ν' ἀναμεινωσιν τὴν ἀφίξιιν τοῦ συμβούλου τῆς Ἐταιρείας κ. Βιετάν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐπὶ τόπου σχετικὰ πρὸς τὴν μελέτην ταύτην ζητήματα. Ἐξ ἄλλου οἱ διατιηταὶ δὲν εὐρίσκουσι ὀρθὸν τὸ προβαλλόμενον ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἐπιχείρημα ὅτι δηλαδὴ ἡ Κυβέρνησις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐγκρίνῃ τὰ μέχρι τῆς γεφύρας τοῦ Πηνειοῦ 26 χιλιόμετρα μέχρις οὗ ἐξετάσῃ καὶ ἐγκρίνῃ τὴν μελέτην τῆς γεφύρας, διότι τοιαύτη αἰτήσις οὐδέποτε ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας.

5ον

Συμβατικὸν Τιμολόγιον.

Ἡ Ἐταιρεία ζητεῖ ἀποζημίωσιν δρ. 240.000 διότι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀπεδέχθη τὴν τροποποίησιν τοῦ συμβατικοῦ τιμολογίου, τὴν προταθεῖσαν ὑπ' αὐτῆς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀλοποιήσεως τῶν μηνιαίων πιστοποιήσεων. Ἡ Ἐταιρεία προσθέτει ὅτι οἱ ὄροι οὗς προέβαλεν ἡ Κυβέρνησις διὰ τὴν τοιαύτην τροποποίησιν δὲν ἀντεπεκρίνοντο εἰς τὸν ἐπιδικώμενον διὰ τῆς συμβάσεως σκοπὸν καὶ ὅτι δὲν ἦσαν ἀποδεκτοί.

Μετὰ λεπτομερῆ ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος καὶ κατὰ τὰ ἐν τῇ συμβάσει καὶ τῷ συμβατικῷ τιμολογίῳ, οἱ διατιηταὶ φρονοῦσιν ὅτι ἐὰν ἡ Ἐταιρεία εἶχε πραγματικὸν συμφέρον διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἐν λόγῳ τιμολογίου, ὄφειλεν, ἢ ν' ἀποδεχθῆ τοὺς ὄρους τῆς Κυβερνήσεως, οἵτινες, τῇ ἀληθείᾳ, προσθέτουσιν οἱ

διατηταί, δὲν ἀπλοποίει κατ' οὐδὲν τὴν σύνταξιν τῶν μηνιαίων πιστοποιήσεων, ἢ νὰ ὑποβάλλῃ ἄλλας προτάσεις. Ἀντὶ τούτου ἡ Ἐταιρεία προετίμησε νὰ μὴ ὑποβάλλῃ οὐδεμίαν πλέον πρότασιν.

Οὕτω οἱ διατηταὶ ἀπορρίπτουσι τὴν αἰτουμένην ἀποζημίωσιν ἣν θεωροῦσιν ἀδικαιολόγητον.

6ον

Διμενικὰ τέλη καὶ καθυστερήσεις ἀδειῶν ἀτελοῦς εἰσαγωγῆς.

Ἡ Ἐταιρεία αἰτεῖ ἀποζημίωσιν ἐκ δρ. 20.000 ἕνεκεν βραδύτητος κατὰ τὴν ἔγκρισιν τῆς ἀδείας συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 15 τῆς συμβάσεως πρὸς ἀτελῆ εἰσαγωγὴν τῶν ὑλικῶν τῶν χηρσιμοποιηθέντων ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ ἔργου.

Οἱ διατηταὶ φρονοῦσιν ὅτι ὀφείλουσι ν' ἀπορρίψωσι τὴν αἴτησιν ταύτην τῆς Ἐταιρείας ἣτις δὲν ἀναφέρει εἰμὴ γεγονότα τινὰ ἀσημαντα, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως ὡς αὕτη κατέβαλεν πρὸς ἄρσιν τῶν παρουσιαζομένων ἐκάστοτε ἐμποδίων.

7ον

Δημοτικοὶ φόροι.

Ἡ Ἐταιρεία αἰτεῖ δρχ. 200.000 ὡς ἀποζημίωσιν διὰ παραβάσεις τοῦ ἄρθρου 15 (§ 6) τῆς συμβάσεως περὶ ἀτελείας ἀπὸ δημοτικῶν φόρων τῶν ἀπὸ Δήμου εἰς Δήμον μεταφερομένων ὑλικῶν τῆς Ἐταιρείας. Οἱ διατηταὶ δὲν συμερίζονται τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως διατεινομένης ὅτι δὲν εὐθύνεται δι' ἄς ζημίας ὑπέστη τυχὸν ἡ Ἐταιρεία ἕνεκα τῆς μὴ τηρήσεως τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἀτέλειαν ἀπὸ δημοτικῶν φόρων τοῦ ἄρθρου 15 τῆς συμβάσεως. Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἦτο ὑπεύθυνος ἐὰν δὲν ἐκοινοποίει εἰς τοὺς ἐνοικιαστὰς τῶν δημοτικῶν φόρων τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 15. Ἐν τῇ ὑπὸ ἐξέτασιν ὁμως περιπτώσει, ἡ Κυβέρνησις δι' ἐγκυκλίου ἐκοινοποίησεν εἰς τοὺς Νομάρχας τὰς διατάξεις ταύτας, ἐκτελέσασα τὸ καθήκον τῆς καὶ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας ἐξάγειται ὅτι πάντοτε προέβαιναν εἰς ἐνεργείας ὁσάκις παρπονεῖτο ἡ Ἐταιρεία.

Ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας ἐπίσης ἀποδεικνύεται ὅτι μικρᾶς σημασίας ὑπῆρξαν τὰ παρεμβληθέντα ἐμπόδια καὶ ὅτι ἡ ἀπὸ μέρους τῶν ἐνοικιαστῶν τοῦ δημοτικοῦ φόρου Λαρίσσης διαγωγὴ δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι πράγματι ἐπέφεραν τὴν ἐγκα-

τάλειψιν τοῦ ἐν Λαρίσση λατομείου καὶ ὅτι ἠνάγκασαν τὴν Ἐταιρείαν νὰ μεταφέρῃ τοὺς ἀναγκαίουστας αὐτῇ λίθους ἐκ Βόλου, ἧτοι ἀπὸ ἀποστάσεως πολὺ μεγαλειτέρας. Τοιοῦτον γεγονός ἀποδεικνύμενον θὰ εἶχε σοβαρὰς εἰς βάρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου συνεπείας.

Ἐνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων οἱ Διατηταὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπιδικάσωσιν ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας ἀποζημίωσιν τινά.

8ον

Ἐπέμβασις τοῦ Ἐλέγχου.

Διακοπαὶ δι' ἐνόπλιον δυνάμειν.
Ἀδικαιολόγητοι ἀρνήσεις ἐγκρίσεως.
Μεταβολαὶ τῶν ἐγκεκριμένων τύπων.

Ἡ Ἐταιρεία ζητεῖ ἐπὶ τούτῳ ἀποζημίωσιν δρχ. 318.272.

Τὸ ἄρθρον 29 τῶν συγγραφῶν περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς:

«Τὰ ἔργα ὑπόκεινται εἰς τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ διορισθησομένων μηχανικῶν. Ὁ ἔλεγχος καὶ ἡ ἐπίβλεψις τοῦ Ὑπουργοῦ σκοπὸν ἔχει ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν ἀνάδοχον Ἐταιρείαν τοῦ ν' ἀπομακρύνῃται τῶν διατάξεων, τῶν διαγραφομένων διὰ τῆσδε τῆς συγγραφῆς καθὼς καὶ τῶν πηγαζουσῶν ἐκ τῶν ἐγκεκριμένων σχεδίων».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται κατὰ τὴν γνώμην τῶν διατητῶν, ὅτι ὁ Ἐλεγχος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρακολουθῇ τὴν ἐκτέλεσιν νὰ ἐπεμβαίῃ ἐν ἀνάγκῃ καὶ ν' ἀπαιτῇ κατασκευὴν ἐξασφαλίζουσαν τὴν στερεότητα καὶ τὴν διάρκειαν τῶν ἔργων κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης καὶ τὰ ἐγκεκριμένα σχέδια. Δὲν δύναται τις ἐπομένως τὸ παραδεχθῆ, ὅτι τὸ γεγονός μόνον τῆς ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ Σιδηροδρόμου ἦτο ἐπαρκῆς λόγος ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀπόσχῃ αὐστηροῦ ἔλέγχου καὶ ἀφήσῃ πλήρη ἐλευθερίαν εἰς τὴν Ἐταιρείαν νὰ συντάσῃ καὶ ἐκτελῇ τὰ σχέδια αὐτῆς, προκειμένου περὶ ἔργων ὧν τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐπεβάρυνεν αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ ἐγκατάλειψις τῶν ἔργων τοῦ Σιδηροδρόμου ὑπὸ τῆς πρώτης Ἀγγλικῆς Ἐταιρείας προσθέτουσιν οἱ διατηταὶ, ἀρκεῖ ὅπως δικαιολογηθῶσιν οἱ φόβοι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐκτελέσεως τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἡ αὐστηρότης τῶν δεδομένων ὑπ' αὐτῆς εἰς τοὺς μηχανικοὺς τοῦ Ἐλέγχου διαταγῶν. Μένει νὰ ἐξετασθῇ ἐὰν ὁ Ἐλεγχος δὲν ἤσκησε τὸ δικαίωμα τοῦτο καθ' ὑπερβολὴν κατὰ τρόπον ἐπιζήμιον διὰ τὰ συμφέροντα

τῆς Ἐταιρείας, καὶ ἐὰν δὲν ὑπῆρξε τοσοῦτον ἀπαιτητικὸς ὥστε νὰ ἐπαυξήσῃ ἴσως ἀνωφελῶς τὰς δαπάνας αὐτῆς. Διὰ τοιαύτης φύσεως περιπτώσεις, ἄς οἱ διαιτηταὶ ἐξετάζουσιν λεπτομερῶς, τὸ Δημόσιον θὰ ἦτο ὑπεύθυνον καὶ θὰ ὤφειλε ν' ἀποζημιώσῃ τὴν Ἐταιρείαν διὰ τὰς ἐπιπρόσθετον καὶ ἀνωφελῆ δαπάνην

A'. Θεμελιώσις τῆς ἀνωθεν διαβάσεως (passage supérieure) Μειδίου.

Πρόκειται περὶ ἀμφισβητήσεων ἐγεγνησῶν μεταξὺ Ἐταιρείας καὶ Ἐλέγχου κατὰ τὰς θεμελιώσις τῆς γεφύρας Μειδίου, περὶ τοῦ βάρθους αὐτῶν. Οἱ διαιτηταὶ δὲν δύνανται νὰ χορηγήσῃσιν ἀποζημιώσεις ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ διότι δὲν ἀποδεικνύονται σαφῶς αἱ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ὑποβληθεῖσαι αἰτιάσεις κατὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Ἐλεγχος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα τῆς θεμελιώσεως τῆς γεφύρας, τὸ ὁποῖον εἶνε οὐσιῶδες διὰ τὴν στερεότητα τοῦ ἔργου, ἐὰν δὲ ἡ Ἐταιρεία δὲν συνεμορφούτο μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἐλέγχου ἠδύνατο οὗτος νὰ μὴ συμπεριλάβῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς θεμελιώσεως ἐν τῇ πιστοποίησει.

Δὲν ἀποδέχονται ἐν τούτοις οἱ διαιτηταὶ ὅτι εἶχε δικαίωμα ὁ Ἐλεγχος κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ κατακρατῇ μεγάλα ποσὰ ἐκ τῶν πιστοποιήσεων, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Ἐταιρεία δὲν συνεμορφούτο πρὸς τὰς ἐγειρομένας ἐκάστοτε ἀξιώσεις αὐτοῦ. Τοιαῦται κατακρατήσεις δὲν θὰ ἐδικαιολογούντο εἰμὴ εἰς ἄς περιπτώσεις θὰ διετάσσετο ἡ κατεδάφισις τῶν παρὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ Ἐλέγχου ἐκτελουμένων ἐργασιῶν.

Ἡ Ἐταιρεία εἶχεν ἐν πάσῃ περιπτώσει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ διὰ τὴν ἐπίλυσιν τῆς ἐγεγνησῆς μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἐλέγχου διαφορᾶς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ ἢ διαιτητοῦ. Θὰ εἶχεν βεβαίως ἡ Ἐταιρεία πλήρες τὸ δικαίωμα εἰς ἀποζημιώσεις ἐὰν ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ Ἐλεγχος, καταχρῶμενος τοῦ δικαιώματος τὸ ὁποῖον εἶχεν, ἀπῆτει παρ' αὐτῆς θεμελιώσεις βαθυτέρας ἀδικαιολογήτως, ἀνωφελῶς ἢ παρὰ τοὺς κανόνας τῆς τέχνης. Τοιαύτης ἀποδείξεως μὴ ὑπαρχούσης ἀπορρίπτεται ἡ αἴτησις.

B'. Αἴτησις σχεδιαγραμμάτων.

Οἱ διαιτηταὶ εὐρίσκουσιν ἀδικαιολόγητον τὴν αἴτησιν ἀποζημιώσεως. Μηχανικὸς τοῦ Δημοσίου καθ' ὑπέρβασις τῶν καθηκόντων του προέβει εἰς αἴτησιν σχεδιαγραμμάτων,

δι' ὃ καὶ ἐπειμήθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ. Ἄλλ' ἐκ τῆς αἰτήσεως ταύτης δὲν ὑπέστη ἡ Ἐταιρεία ζημίαν.

Γ'. Συμπληρωτικὴ παραγωγὴ γεφύρας (viaduc) εἰς χμ. 24+350 τοῦ τμήματος Δαδὶ — Διανοκλάδι.

Καταπτώσεις ἐγένοντο ἐν τῷ ἐπιχώματι χμ. 24+350 τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύναντο νὰ στερεοποιήσῃσι. Ἡ Ἐταιρεία προέτεινε τὴν κατασκευὴν βάρθρων καὶ θόλων βεβυθισμένων ἐν τῷ ἐπιχώματι τὰ ὁποῖα θὰ μετεβίβαζον τὴν πίεσιν ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ἐδάφους. Ἡ Κυβερνήσις δὲν ἀπεδέχθη τὴν λύσιν ταύτην καὶ ἀπήτησε τὴν κατασκευὴν παραγωγῆς γεφύρας, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ μελετηθὲν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἔργον παρουσίαζε πλείστας δυσχερείας καὶ δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἐπίστασιν τοῦ ἔργου κατὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν.

Οἱ διαιτηταὶ ἀπορρίπτουσι τὰς ἐνστάσεις τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἀπαραδέκτους καθόσον εὐρίσκουσι τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἐλέγχου ἀδικαιολογήτους, καὶ ὑπολογίζουσιν ὅτι ἡ διαφορὰ τῆς τιμῆς μεταξὺ τῆς λιθοδομῆς τῆς ἐκτελεσθείσης καὶ τῆς συνήθους λιθοδομῆς ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 13,750, ποσὸν τὸ ὁποῖον καὶ ἐπιδικάζουσιν ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας.

Δ'. Ἐπιμήκνυσις τῶν ὀχετῶν ἐν τῷ 3ῳ τμήματι.

Ἡ Ἐταιρεία ζητεῖ ἀποζημιώσεις δρ. 146,393 διότι αἱ μελέται δι' ἀριθμὸν τινα γεφυριδίων τῇ παρεδόθησαν φέρουσαι μήκη ἀντίστοιχα εἰς κλίσιν 5/4 καὶ ὅτι εἶχε σχηματίσει τὴν πεποιθησιν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἔλων τῶν τοιούτων ἔργων ἐν ὄλῳ τῷ τμήματι θὰ ἐξετελοῦντο καθ' ὅμοιον τρόπον. Οἱ διαιτηταὶ φρονοῦσιν ὅτι ἡ κατασκευὴ τῶν γεφυριδίων μὲ τοιαύτην κλίσιν 5/4 εἰς ἐπιχώματα παρουσιάζοντα γωνίαν 3/2, ἰδίως ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει θὰ ἦτο σοβαρὸν τεχνικὸν λάθος, θὰ προεκάλλῃ τούτου ἀδιακόπους ἐπισκευὰς καὶ κινδύνους καταπτώσεως τῶν ἐπιχωμάτων αἱ ὁποῖα ἀκριβῶς εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν γεφυριδίων θὰ παρεμπόδιζον τὴν ῥοὴν τῶν ὑδάτων.

Δὲν δύνανται ἐπομένως οἱ διαιτηταὶ νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι λάθος ἐν τῇ συντάξει τῶν σχεδίων πεντηκοντάδος γεφυριδίων θὰ ἤρκει ὅπως ἡ Ἐταιρεία θεωρήσῃ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν ἐφορμόσιμον ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς γραμμῆς, ἐκτέλεσιν ἐντελῶς ἄτεχνον καὶ παρὰ τοὺς κανόνας τῆς καλῆς καὶ στερεᾶς κατασκευῆς. Προκειμένου ἐν τούτοις περὶ τῶν 50 περίπου γεφυριδίων τὰ ὁποῖα παρεδόθησαν τῇ Ἐται-

ρεία ἐγκεκριμένα πρὸς ἐκτέλεσιν, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὀφείλεται ἡ σχεδίασις τούτων εἰς λάθος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι ὁ ὀλικὸς ὄγκος τῶν ἔργων τούτων ὑπελογισθὶ συμφώνως πρὸς τὰ διαγράμματα ταῦτα. Εὐρίσκουσιν ἐπομένως οἱ διαιτηταὶ δεδικαιολογημένην τὴν ἀπαιτήσιν τῆς Ἑταιρείας καὶ ὑπολογίζουσι τὴν χορηγητέαν ἀποζημίωσιν εἰς δραχμὰς 10,000.

Ε. Ἐπίγραμμα Μανδρίτης.

Οἱ διαιτηταὶ δὲν πείθονται ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Ἐλέγχου γενόμεναι κρατήσεις ἔνεκα τῶν δυσχερειῶν αἰτίνες παρουσιάζοντο εἰς τὸ ἔργον τοῦτο καὶ τῶν συνεχῶν καταπτώσεων τῶν ἐπιχωμάτων ὑπῆρξαν ἄνευ δικαιολογίας. Δι' ἔργον τοιαύτης φύσεως, δυσχεροῦς ἐποπτείας σημαντικώτεραι κρατήσεις ἐν ταῖς πιστοποιήσεσιν τῶν πρὶν γενομένων τοιούτων φαίνονται δεδικαιολογημένοι.

Ἐπίσης δὲν ἀποδέχονται οἱ διαιτηταὶ τὴν γνώμην τῆς Ἑταιρείας, θεωρούσης περιττὴν τὴν ἀνόρηξιν τῶν ἔξερυνθικῶν φρεάτων. Εὐρίσκουσιν ὅμως τὴν ἐνέργειαν τῶν μηχανικῶν τοῦ Ἐλέγχου ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἄστοχον, ἀφοῦ οὗτοι ἠδύνατο νὰ περιορίσωσιν τὰς ἐρεῦνας, ἅμα ὡς ἐξησφαλίσθη ἡ εὐστάθεια τῶν ἐπιχωμάτων.

Ἐκδικάζουσιν ἐπομένως ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας δραχ. 10,500, ὡς δικαίαν ἀποζημίωσιν μέρους τῶν ὑπ' αὐτῆς δαπανηθένων ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν ἐν λόγῳ φρεάτων.

Ε'. Κοιτόστροφος σήραγγος Μπράλλου.

Ἡ Ἑταιρεία ζητεῖ ἀποζημίωσιν δραχ. 121,703 δι' ἄσκοπον, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς, ἐκτέλεσιν κοιτοστρώσεως ἐν τῇ σήραγγι Μπράλλου, ἐπὶ μήκους 975 μ.

Οἱ διαιτηταὶ φρονοῦσιν ὅτι δὲν πρόκειται ἢ περὶ τῆς κοιτοστρώσεως μήκους 425 μ. καθόσον ἐκ τοῦ ὀλικοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ δέον ν' ἀφαιρεθῶσι μέτρα μὲν 16,5 ἐφ' ὧν ἡ κοιτόστροφος εἶχεν ἤδη ἐκτελεσθῆ ὑπὸ τῆς πρώτης Ἑταιρείας, μέτρα δὲ 533,5 ἐφ' ὧν ἡ κοιτόστροφος ἐξετελέσθη ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ἡτις, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, ἐθεώρησε ταύτην ἀναγκαίαν.

Οἱ διαιτηταὶ ἐπιδικάζουσιν δραχ. 27,960 ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας, ἀξίαν κοιτοστρώσεως ἐπὶ μήκους τῆς σήραγγος περίπου 212 μ. ἐφ' ὧν κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ λείψῃ ἡ κοιτόστροφος χωρὶς τὸ παραπαν νὰ ζημιωθῇ ἢ στερεότης τῆς κατασκευῆς.

Οὕτω ἡ ὀλικὴ ἀποζημίωσις τῆς 8ης ἀπαιτήσεως τῆς Ἑταιρείας ἢ ἐπιδικασθεῖα αὐτῇ ὑπὸ τῶν διαιτητῶν ἀνέρχεται εἰς δραχ. 62,210.

9ον

Περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας. Ὑγιεινὴ κατάστασις.

Οἱ διαιτηταὶ συμφωνοῦσιν ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔχουσιν ὁμῶς κατ' ἀρχὴν ἰδίαν γνώμην ἣν ἐκθέτουσιν ὡς ἑξῆς:

Γνώμη Κον Σβέρυγκ.

Τὸ ἄρθρον 3 τῆς προσθέτου Συμβάσεως ἀναφέρει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τμήματος Λαρίσης-Συνόρων τὰ ἑξῆς: «Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ τμήμα Πειραιῶς-Δεμερλῆ δὲν ἠθελε παραδοθῆ εἰς ἐκμετάλλουσιν εἰς τὸ τέλος Μαΐου 1907, ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται, κατὰ τὴν περίοδον τὴν μεταξὺ τῆς χρονολογίας ταύτης καὶ τῆς ἡμέρας τῆς παραδόσεως εἰς ἐκμετάλλουσιν τῆς γραμμῆς Πειραιῶς-Δεμερλῆ, εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων τοῦ δανείου τοῦ ἐκδοθέντος διὰ τὸ τμήμα Λαρίσης-Συνόρων, ἄνευ οὐδεμιᾶς μειώσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς Κυβερνήσεως τῶν ἀπορροέντων ἐκ τοῦ ἄρθρου 53 τῆς Συμβάσεως».

Ἡ Ἑταιρεία λέγει ὅτι ἐμποδίσθη ἐν τῇ ἀποπερατώσει τῆς γραμμῆς Πειραιῶς-Δεμερλῆ ὑπὸ ἀνωτέρας βίας καὶ ἀπαιτεῖ ὡς ἐκ τούτου φρ. 124.204,55, μετὰ τῶν τόκων ὑπερημερίας φρ. 139.938 ἅτινα τῇ ὀφείλονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄνω διατάξεων.

Ἡ Ἑταιρεία ἐξαιρεῖ ὅτι οἱ μετεωρολογικοὶ ὄροι ἦσαν δυσμενεῖς, ὁ χειμῶν δριμύτατος καὶ ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις τῶν ἔργοταξίων χειρίστη ὅτι ἐπιδημία εὐλογίας ἐνέσπειρε τὸν πανικὸν μεταξὺ τῶν ἐργατῶν. Ἡ Ἑταιρεία παρατηρεῖ ἐξ ἄλλου ὅτι ἡ ἀστάθεια τῶν γαιῶν προῦξεν εἰς δυσσερεστοὺς ἐκπλήξεις ὅτι πολυάριθμοι καταπτώσεις ἠῤῥξαν ὑπερβολικῶς τὸν ὄγκον τῶν ἐκχωματώσεων ὅτι τὰς ζημίας προεκάλουν συχνὰς καὶ πάντοτε ἐπηύξανον αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ ἀνωμαλῖαι τοῦ χειμῶνος.

«Τὰ δύο ταῦτα στοιχεῖα, λέγει ἡ Ἑταιρεία, ἀποτελοῦσι τόσον αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὅσον καὶ ἐν συνδυασμῷ, ἀναμφισβήτητον ἀνωτέραν βίαν ἣτις ἀρκεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὰς βραδύτητας περὶ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ συνεπῶς ἐπικαλεῖται ταύτην διὰ τὴν ζητήσῃ τὴν ἀκύρωσιν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν προστίμων ἅτινα τῇ ἐπεβλήθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Προσθέτου Συμβά-

σεως τῆς 30 Ἰουνίου/13 Ἰουλίου 1906, ἀπὸ τῆς 1/14 Ἰουνίου 1907 μέχρι τῆς 1/14 Μαΐου 1908, ἡμέραν καθ' ἣν ἡ γραμμὴ ἠδύνατο νὰ παραδοθῆ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν, ὡς ἀναγνωρίζει τοῦτο ἡ ὑπ' ἀριθ. 7682 τῆς 1/14 Μαΐου 1908 Ὑπουργικὴ ἐπιστολὴ».

Ἄφ' ἐτέρου ἡ Κυβέρνησις ἰσχυρίζεται «ὅτι ἡ κακοκαιρία δὲν ἦτο ἑκτακτος, καὶ ὅτι ἡ ὑγιεινὴ κατάστασις δὲν ἦτο ἐκτάκτως κακὴ· ὅτι οὐδὲν ὑπῆρξαν περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας, καὶ ὅτι τὰ κρατηθέντα ποσὰ δὲν ἦσαν κυριολεκτικῶς «πρόστιμα» ἀλλὰ τὸνναντίον ποσὰ ἄντι ὡς ἐκ τῆς Συμβάσεως ἀνήκον τῇ Κυβερνήσει, καὶ ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἦτο πάντοτε τῆς γνώμης ταύτης ὡς ἐξάγεται καθαρῶς ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1671 τῆς 6/19 Νοεμβρίου τοῦ 1707 ἐπιστολῆς τῆς».

Τὰ γεγονότα, ἐφ' ὧν ἡ Ἐταιρεία στηρίζει τὴν ἀξίωσίν της, δὲν δύνανται ἐν γένει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀποτελοῦντα περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας. Ἡ Ἐταιρεία ὄφειλεν ἀναλαμβάνουσα τὴν κατασκευὴν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ἀσθενείας ἐν τοῖς συνεργείοις ὡς καὶ τὰ ἐμπόδια τὰ ἐκ τῶν κακοκαιριῶν προερχόμενα· καὶ τοῦτο βεβαίως θὰ ἔπραξεν ὡς ἐργολάβος φρόνιμος καὶ ἐμπειρος ἐν τῇ καταστρώσει τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῆς. Πρέπει νὰ δεχθῆ τις, ὅτι αὕτη ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἄνω περιπτώσεις διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀπροόπτων ἐν τῷ ὑπολογισμῷ τῆς ὀλικῆς τιμῆς. Δυνατὸν ἐπίσης τὰ διὰ τὰ ἀπρόοπτα ποσὰ νὰ ἦσαν ἀνεπαρκῆ ἔνεκα τῶν ῥηθέντων γεγονότων. Ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὰ γεγονότα ταῦτα ὡς ἀποτελοῦντα περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας δυναμένας νὰ ἀκυρώσωσι τὰς διατάξεις τῆς Συμβάσεως.

Δὲν δυνάμεθα ἔτι μᾶλλον νὰ θεωρήσωμεν ὡς περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας, τοὺς δυσμενεῖς ὄρους τοῦ ἐδάφους οἵτινες προὐκάλεσαν καταπτώσεις τῶν τάφρων καὶ τῶν ἐκχωματώσεων. Ἡ Ἐταιρεία ἔδει νὰ ὑπολογίσῃ τοὺς δυσμενεῖς ὄρους τοῦ ἐδάφους. Ἐπιθεωρῶν τις τὰ προηγουμένως ἐκτελεσθέντα ἔργα θὰ ἠδύνατο νὰ ἐξακριβώσῃ καὶ προβλέψῃ τοιαύτας ζημίας. Ἄλλως τε εἶναι καταφανές, ὅτι ἡ Ἐταιρεία ὑπελόγησε καὶ τὰς καταπτώσεις. Δυνατὸν καὶ πιθανὸν αἱ ἐπισυμβάσαι τοιαῦται νὰ ἦσαν σημαντικώτεραι ἐκείνων, ἃς προέβλεπεν ἡ Ἐταιρεία. Ἀλλὰ ἐκ τούτου δὲν συνάγεται ὅτι αὗται ἀποτελοῦσι περιπτώσιν ἀνωτέρας βίας.

Ἄφ' ἐτέρου ἐξεταστέον, ἐὰν ἡ Ἐταιρεία εἰς τινὰς περιστάσεις δὲν ὑπεβοήθησεν ἴσως τὰς καταπτώσεις ταύτας, ἀμελοῦσα τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀναγκαίων ἔργων ἐξυγιάνσεως. Θὰ ἐπα-

νέλθωμεν εἰδικώτερον ἐπὶ τῆς περιπτώσεως ταύτης ἐν τῷ ζητήματι τῆς «Παπαδιᾶς».

Θεωροῦσι περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας τὰ ἀναπόφευκτα γεγονότα μετὰ τῶν δυσαρέστον ἐπακολουθημάτων αὐτῶν ἢ ἐκεῖνα ἄτινα ἢ ἀνθρωπίνῃ προσπάθειᾳ δὲν δύνανται νὰ ἐλαττώσῃ καὶ ἂν ἀκόμη αὕτη λάβῃ ὅλας τὰς προφυλάξεις καὶ μέτρα τὰ μᾶλλον κατάλληλα δι' ἐκάστην εἰδικὴν περίπτωσιν.

Περιπτώσεις ἀνωτέρας βίας δυνατὸν νὰ ἀποτελέσωσι τόσον τὰ στοιχεῖα καὶ αἱ ἀκαταμάχητοι τῆς φύσεως δυνάμεις ὡς ὁ σεισμός, αἱ ἑκτακτοὶ πλημμύραι κ.τ.λ. ὅσον καὶ ἄλλα συμβάντα ἐπιδρῶντα ἀσχετῶς πρὸς τὴν ἐπιχειρησιν, ἀρκεῖ αἱ ἀνθρώπινα προσπάθειαι καὶ αἱ προβλέψεις νὰ ἦναι ἀδύνατον νὰ ἐμποδίσωσι ἢ νὰ μειώσωσι τὰ ἀποτελέσματά των. Περιπτώσεις τοιαύτης φύσεως δὲν ἔλαβον χῶρον.

Τοῦναντίον αἱ καταπτώσεις θὰ ἠδύνατο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα νὰ ἀποσοβηθῶσιν, ἢ νὰ ἐλαττωθῶσιν, ἐὰν ἐλαμβάνοντο αἱ ἀναγκαῖαι προφυλάξεις. Ἡδύνατο ἐπίσης νὰ κατανηκθῶσι διὰ τῶν ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν, ὡς τὰ ἀποτελέσματα τὸ ἀπέδειξαν.

Ἐπίσης κατὰ τὴν γνώμην τοῦ διαιτητοῦ Σβέριγκ πρέπει πρὸ παντός νὰ ληφθῆ ἀκόμη ὑπ' ὄψιν, ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν προταθεῖσαν ἀκύρωσιν τῆς ῥηθείσης διατάξεως τῆς Συμβάσεως τῆς 30 Ἰουνίου/13 Ἰουλίου 1906, αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν φυσικῶς τῷ λόγῳ νὰ ἀναφερῆται. παρὰ εἰς τὰ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἐπισυμβάντα γεγονότα, διότι τὰ πρὸ αὐτῆς θὰ εἶχον ἤδη ληφθῆ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν στιγμήν τῆς συνομολογήσεως τῆς Προσθέτου Συμβάσεως.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅλα σχεδὸν τὰ ἔργα, ἅτινα παρεῖχον σοβαρὰς δυσκολίας, ἤρχισαν νὰ ἐκτελῶνται.

Διὰ τὴν Παπαδιὰν ἔμενον μόνον δευτερεύοντα ἔργα, καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν γέφυραν τοῦ Γοργοποτάμου ἡ κίνησις τῶν βάρων εἶχε παρατηρηθῆ πρὸ πολλοῦ. Ἐπὶ τῶν ἄλλων τμημάτων ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων ἐπέτρεπε νὰ σχηματίσῃ τις ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς καταστάσεως.

Ἡ Ἐταιρεία, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, κάτοχος πείρας κτηθείσης κατόπιν 4 ἐτῶν κατασκευῆς, ὄφειλε νὰ προῖδῃ μετὰ βεβαιότητος τὸν κίνδυνον τῶν καταπτώσεων εἰς τὰ ὄρυγματα καὶ εἰς τὰ ἐπιχώματα, καὶ ἂν ἀκόμη ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τούτου κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἔργων. Ὅθεν καταπτώσεις, αἵτινες ἐγένοντο τότε, δὲν δύνανται πλέον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπρόοπτοι. Ἡ Ἐταιρεία κατὰ τὸ 1906 ἐσημάτισε γνώμην βεβαίαν, ὅτι ὁ προϋπολογι-

σθεις κύβος τῶν χωματισμῶν θὰ ἤϋξανε σημαντικῶς.

Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ επικαλεσθῇ τὸ γεγονός τοῦτο ὡς ἀποτελοῦν περίπτωσιν ἀνωτέρας βίας μετὰ τὴν 30 Ἰουνίου/13 Ἰουλίου 1906. Τέλος, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς προσαχθείσης ἡμῖν ἀλληλογραφίας, ἡ Ἐταιρεία δὲν δύναται νὰ ἀναφέρῃ ὡς κατάπτωσιν μετὰ τὸ 1896, παρὰ τὴν ἐπισυμβάσαν εἰς τὸ ὄρυγμα 24+082—24,260 (Ἐπιστολὴ τῆς 26/6 Φεβρουαρίου 1907 ἀριθ. 2588). Εἶναι καταφανές, ὅτι ἡ αἰτία αὕτη εἶναι ἀνεπαρκὴς διὰ τὴν μὴ τήρησιν τῶν ὄρων τῆς Συμβάσεως, καὶ ἂν ἀκόμη τὰ συμπληρωματικὰ ἔργα ἀνήρχοντο εἰς 40.000 μ³, ὡς ἡ Ἐταιρεία διατείνεται.

Ὁ Διαιτητὴς κ. Schewering εἶναι λοιπὸν κατὰ τ' ἀνωτέρω τῆς γνώμης, ὅτι δύναται τις νὰ παρίδῃ τὸ ζήτημα, ἐὰν τὰ διὰ τοὺς τόκους ποσὰ δέον νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς «πρόστιμον» ἢ ὡς ἐκ τῆς συμβάσεως πληρωμὴ ἢ ὡς ἐλάττωσις τῶν υποχρεώσεων τῆς Κυβερνήσεως, συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 3 τῆς Προσθέτου Συμβάσεως.

Γνώμη τοῦ Διαιτητοῦ Ἠλία Ι. Ἀγγελολοπούλου.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐπασχολοῦσαν ἡμᾶς ἀξίωσιν, ἡ πεποίθησις, ἦν ἐσχημάτισα καὶ διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν υποβληθέντων ἡμῖν ἐγγράφων, καὶ διὰ βεθεΐας μελέτης τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὴν ζητημάτων, εἶνε ὅτι ἡ Ἐταιρεία ἔχει πληρέστατα δίκαιον.

Ὁ ἔντιμος συναδέλφος μου ἔχει ἀντίθετον γνώμην, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ ἐνὸς δὲν ἔπεισαν τὸν ἄλλον.

Καίτοι διωρίσθην συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 55 τῆς Συμβάσεως ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας τῶν Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων, οὐχ ἦτον νομίζω, ὑπὸ τὴν ιδιότητά μου ὡς διαιτητοῦ, ὅτι ἔξ ἴσου ἀντιπροσωπεύω τὰ συμφέροντα καὶ τῶν δύο ἐνδιαφερομένων.

Κατ' ἀκολουθίαν, ἐφρόνουν καθῆκόν μου καὶ υποχρέωσιν νὰ συντελέσω εἰς φιλικὴν λύσιν καὶ ὀριστικὴν τῆς ὑπὸ τὴν κρίσιν ἡμῶν υποβληθείσης διαφορᾶς, διότι ἡ ἀσυμφωνία ἠθέλεν ἔχει ὡς συνέπειαν ν' ἀναβάλῃ, μετὰ πολλῶν μηνῶν μελέτην καὶ συζήτησιν τὴν λύσιν ταύτην εἰς ἀόριστον χρόνον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναγκαῖον θὰ ἦτο νὰ διορισθῇ τρίτος ἐπιδιαιτητής, ἢ νὰ παραπεμφθῇ ἡ λύσις τῆς διαφορᾶς εἰς τὸ Ἐφετεῖον τῶν Ἀθηνῶν.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὑπεχώρησα εἰς τὴν γνώμην τοῦ συναδέλφου μου, καὶ ἀπεδέχθην, ὅπως τὸ ποσὸν τὸ κρατηθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνή-

σεως συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 3 τῆς Προσθέτου Συμβάσεως μὴ ἐπιστραφῇ εἰς τὴν Ἐταιρίαν.

Ἄλλ' ἐνόμισα ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσω ἐνταῦθα τὰ ἐπιχειρήματα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐμμένω κατ' ἀρχὴν ἐν τῇ γνώμῃ μου.

Ἡ πρόσθετος Σύμβασις, ὑπογραφεῖσα τῇ 30 Ἰουνίου 13 Ἰουλίου 1906 ἐτροποποιεῖ ἄρθρα τινὰ τῆς ἀρχικῆς Συμβάσεως τῆς 9/22 Μαρτίου 1900, ἀλλὰ δὲν καταργεῖ τὸ ὑπόλοιπον τῆς Συμβάσεως. Κατ' ἀκολουθίαν ἡ τελευταία παράγραφος τοῦ ἄρθρου 12 τῆς Συμβάσεως παραμένει ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἐφαρμόζεται ἔξ ἴσου εἰς τὰς προθεσμίας τὰς προβλεπομένας ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τῆς Προσθέτου Συμβάσεως, προθεσμίας, ἀφορώσας εἰς τὴν εἰς ἐκμετάλλευσιν παράδοσιν τοῦ τμήματος Πειραιῶς-Δεμερλῆ. Τὸ ἄρθρον 12 τῆς Συμβάσεως προβλέπει τὴν περίπτωσιν ἀνωτέρας βίας ὡς πρὸς τὴν παράτασιν τῆς προθεσμίας.

Περίπτωσις ἀνωτέρας βίας

Συμφώνως πρὸς τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἰσχύουσιν ἐν Ἑλλάδι, ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἡ ἀνωτέρα βία, ἣτις συνεπάγεται ἀδυναμίαν ἐνεργείας, συνίσταται εἰς συμβεβηκὸς ἀνώτερον τῆς ἀνθρωπίνης θέλησεως, καὶ τὸ ὁποῖον ἡ θέλησις αὕτη ἀδυνατεῖ νὰ προΐδῃ ἢ νὰ ἐμποδίσῃ.

Ἡ ἀνωτέρα βία δὲν ὑφίσταται λοιπὸν, ἢ μὲ τὴν σύμπεραξιν δύο ὄρων 1) τοῦ ἀδυνάτου τῆς προβλέψεως 2) τοῦ ἀδυνάτου τῆς παρεμποδίσεως.

Ἐν περιπτώσει ἀνωτέρας βίας εἶνε ἀναγκαῖον νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι δὲν δύναται τις νὰ κατανικήσῃ φυσικόν τι συμβεβηκὸς, ἂν εὐρίσκειται ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ νὰ προΐδῃ τοῦτο, καὶ ὅτι ἡ ἐξέυρεσις τοῦ τρόπου τῆς ἀμέσου κατανικήσεως τοῦ ἐπελθόντος καὶ μὴ προοφθέντος συμβεβηκόντος δὲν μεταβάλλει κατ' ἐλάττωσιν τὸν χαρακτῆρα τοῦ συμβεβηκόντος, τὸ ὁποῖον παραμένει πάντοτε περίπτωσις ἀνωτέρας βίας.

Ὁ συναδέλφος μου φρονεῖ, ὅτι οἱ δύο ὄροι οἱ ἀποτελοῦντες τὴν περίπτωσιν ἀνωτέρας βίας δὲν ἀπαντῶσιν ἐν τῷ ἀπασχολοῦντι ἡμᾶς ζητήματι, καὶ ὅτι τὰς τοῦ ἐδάφους καταπτώσεις καὶ τὰς ἄλλας σπουδαίας δυσχερείας τὰς παρουσιασθείσας κατὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς «πιθανῶς θὰ ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ τις ἢ νὰ μειώσῃ, ἂν αἱ ἀναγκαῖαι προφυλάξεις ἐλαμβάνοντο. Θὰ ἦτο ἐπίσης δυνατόν νὰ κατανικηθῶσιν αὐταὶ διὰ τῶν ἀνθρωπίνων προσπαθειῶν, ὡς ἀπέδειξαν τοῦτο τὰ ἀποτελέσματα».

Ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ Σιδηροδρόμου οἱ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Βυβερνήσεως διορισθέντες Μηχανικοὶ διὰ τὴν ἔγκρισιν τῶν σχεδίων καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκτελέσεως, δηλαδή ὅλον σχεδὸν τὸ Μηχανικὸν σῶμα τοῦ Κράτους, καὶ ἐτέρωθεν οἱ Μηχανικοὶ τῆς Ἐταιρίας, οἵτινες ἐσχεδιάζον καὶ κατεσκεύαζον τὰ ἔργα, ἦσαν οἱ μόνοι ἀρμόδιοι νὰ προϊδῶσιν, ἀνθρωπίνως καὶ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, τὰς καταπτώσεις ταύτας καὶ τὰς σοβαρὰς δυσχερείας.

Ἄν λοιπὸν ὅλοι οὗτοι οἱ Μηχανικοὶ οὐδὲν προεῖδον, τοῦτο ἐγένετο διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι οὐδὲν ἠδύναντο νὰ προϊδῶσιν. Κατ' ἀκολουθίαν ἦσαν πάντες ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ νὰ κατανικήσωσιν ἢ νὰ ἐμποδίσωσιν τὰ ἀποτελέσματα συμβεβηκότων, τὰ ὁποῖα διέφευγον τὴν πρόβλεψιν αὐτῶν.

Ἡ Ἐταιρία ἐτέρωθεν εἶχε μέγα συμφέρον νὰ προϊδῇ καὶ νὰ προλάβῃ τοιαῦτα συμβεβηκότα. Καὶ ἀληθῶς ἀναλαβοῦσα τὴν κατ' ἀποκοπὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιπεφορισμένη συγχρόνως τὴν ἐκμετάλλευσιν, λογικῶς ὄφειλε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν καλὴν καὶ στερεὰν κατασκευὴν τῆς γραμμῆς καὶ τὴν ταχεῖαν τοῦ ἔργου περάτωσιν. Ἐπομένως προκύπτει εὐκρινῶς, ὅτι πᾶσα ἔλλειψις προβλέψεως ἐκ μέρους αὐτῆς ἢ ἔλλειψις ἐν τῇ κατασκευῇ δὲν ἦτο ἐπιβλαβὴς εἰμὴ εἰς αὐτὴν καὶ μόνην, ὡς ἄλλως αὐτὴ καὶ μόνη ὑπέστη ὅλας τὰς ζημίας καὶ ὅλα τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ὅλων αὐτῶν τῶν περιπτώσεων ἀνωτέρας βίας, τῶν παρουσιασθεισῶν κατὰ τὴν κατασκευὴν ταύτην.

Ἄλλ' ἢ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἦν ἐξίσου ἐνδιαφερομένη καὶ ἀμέσως εἰς τὴν καλὴν καὶ ταχεῖαν κατασκευὴν τῆς γραμμῆς, ὅπως θέσῃ ταύτην εἰς ἐκμετάλλευσιν τὸ ταχύτερον, πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Κράτους. Συνεπῶς οἱ μόνοι ἀρμόδιοι ὅπως προϊδῶσιν, Μηχανικοὶ τοῦ Κράτους καὶ Μηχανικοὶ τῆς Ἐταιρίας, οὐδὲν προεῖδον, καὶ κατ' ἀκολουθίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμποδίσωσιν. Προκύπτει λοιπὸν καταφανῶς ἐντεῦθεν, ὅτι πρόκειται ἐνταῦθα περὶ περιπτώσεως ἀνωτέρας βίας.

Τοιαῦται περιπτώσεις παρουσιάσθησαν εἰς τὴν Παπαδιὰν ὅπου ἡ στερέωσις 700 μέτρων μήκους ἐστοίχισεν εἰς τὴν Ἐταιρίαν σχεδὸν ἐν ἑκατομ. δρ. εἰς τὴν Μανδράζαν ὅπου διὰ τὸ ἐπίχωμα παρέστη ἀνάγκη σχεδὸν 100,000 μέτρων κυβικῶν ἐπιφορτώσεως εἰς τὸ Γοργοπόταμον ὅπου ὀλισθίαινε τὸ ὄρος, καὶ ὅπου ἡ Ἐταιρία ἐδέησε νὰ δαπανήσῃ ἕνεκεν τῶν συμβάντων τούτων σπουδαιότατα ποσά, εἰς τὴν παραλλαγὴν τοῦ Κουρνόβου κτλ. κτλ.

Ἡ Σύμβασις καὶ αἱ Συγγραφαὶ συνετάχθησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τύπου, ὅστις εἶνε ἐν χρήσει

καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐτέρωθεν, τὰ δόγματα καὶ ἡ νομολογία αἱ σχετικαὶ πρὸς τοὺς Σιδηροδρόμους καὶ ἐν γένει εἰς τὰ δημόσια ἔργα εἶνε ἐν Ἑλλάδι αἱ αὐτὰ ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ. Ἐντεῦθεν εἶνε λογικὸν νὰ ἐξετάσῃ τις, ποῖα εἶνε αἱ ἐφαρμογαὶ τῶν ἄνω ἀρχῶν αἱ γινόμεναι ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς νομολογίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Οἱ Γαλλικοὶ *Πανδέκται* - Δημόσια Ἔργα ἀρ 1601, ἀρ. 1610. «Τῆς φράσεως *ἀνωτέρα βία* προφανῶς ἐγένετο χρῆσις ὡς ἐφαρμοζομένης εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων. Δὲν πρέπει νὰ ἐννοῆται αὕτη ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν καὶ νὰ περιορίζηται εἰς τὰ συμβεβηκότα καὶ ἐμπόδια τὰ προξενούμενα ὑπὸ τῶν θεομηνιῶν, ἐναντίον τῶν ὁποίων πᾶν προφυλακτικὸν μέτρον εἶνε ἀδύνατον. Ὁ ἐργολάβος ἐπίσης ἐγένετο δεκτὸν, ὅπως προστατευθῇ ἐναντίον ὅλων τῶν αἰτιῶν διαταραχῆς, τῶν παρεμβαλλομένων διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς διοικήσεως, Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἀρ. 1611, 1624, 1626, 1628, 1630, 1631, 1632, 1636, 1644, 1649. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς καθιζήσεις, ἢ τὰς καταπτώσεις, δύνανται αὐταὶ νὰ θεωρηθῶσιν ὡς συμβεβηκότα ἀνωτέρας βίας, ὅταν δὲν καταλογίζωνται, ὡς προερχόμεναι εἴτε ἐκ σφάλματος τῶν ἐργολάβων, εἴτε ἐκ σφάλματος τῆς διοικήσεως. Συμβούλιον τοῦ Κράτους ἀριθ. 1655, 1669, 1674. «Διάφοροι ἀποφάσεις ἀνεγνώρισαν ὡς πρὸς τὸν ἐργολάβον τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν περιπτώσιν τῆς ἀνωτέρας βίας ἀναλόγως τῶν παρουσιασθεισῶν δυσχερειῶν ἐκ τῶν κακῶν ἐνεργειῶν τῆς διοικήσεως ἢ τῶν σφαλμάτων αὐτῆς, ἢ ἐκ τῶν μεταβολῶν τῶν παρ' αὐτῆς γινόμενων ἐν τῇ πορείᾳ τῶν ἔργων». Συμβούλιον τοῦ Κράτους Ἀριθ. 1680. «Ἡ ἔκπτωσις δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἀξιώσεων τῶν στηριζομένων ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἕνεκα τῆς διοικήσεως τὰ ἔργα ἐδέησε νὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ ὁρους δυσχερεστέρους» Συμβούλιον Ἐπικρατείας».

Ἐπεται συνέχεια.

ΕΡΓΑ ΑΠΟΣΒΕΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ

Ὁ χείμαρρος Λεωνιδίου, ὁ Δαφνῶν, ἔχει τὰς ἀρχάς του ἐκ τῆς ὄροσεικῆς Μαλεβῶ τῆς Κυνουρίας, αὐξανόμενος δὲ καὶ πληρούμενος καταφέρεται πρὸς ἀνατολὰς καὶ διασχίζων τὸ Λεωνίδιον ἐμπίπτει λάβρος εἰς τοὺς ἐπιπέδους τόπους, ἔνθα ἐπικλύζει καὶ ἐπικαλύπτει